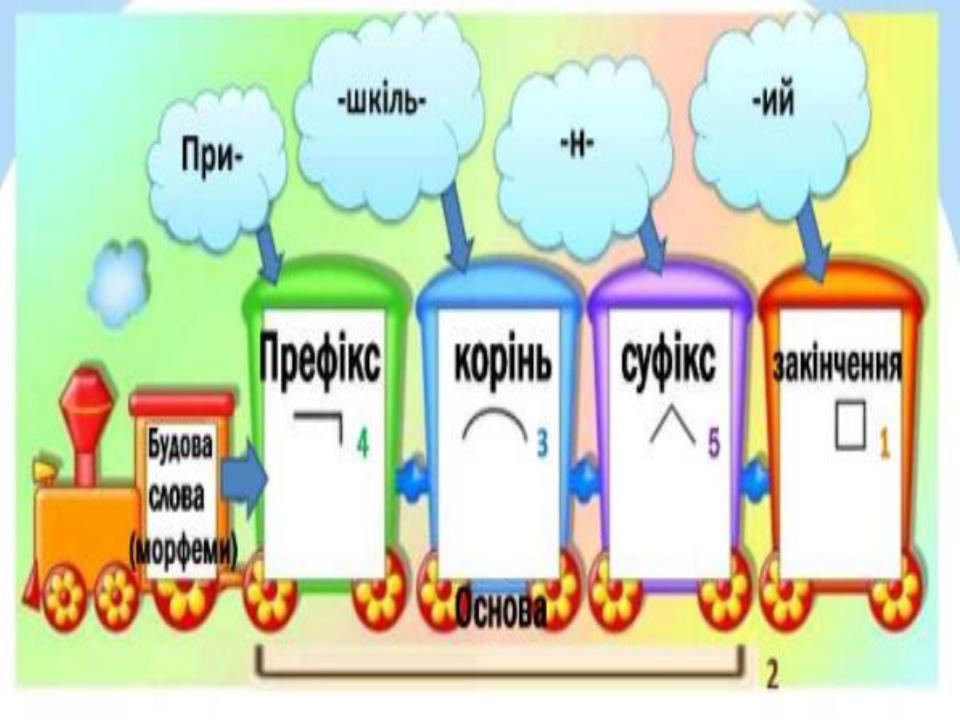
10.09. 6 клас укр.мова Добровольська В.Е.

БУДОВА СЛОВА ЗНАЧУЩІ ЧАСТИНИ СЛОВА ЗАКІНЧЕННЯ

Мета: формувати уміння змінювати слова за запитаннями, виділяти змінну частину у слові, поданому в кількох формах; пояснити роль закінчення для зв'язку слів у реченні; розвивати мовлення, вміння аналізувати, зіставляти; виховувати любов до книги, коригувати специфічні порушення окремих учнів, недоліки їх пізнавальної діяльності.

Слово складається з частин, які називаються морфеми.

Вивчення морфем почнемо зі знайомства з закінченням.

Закінчення— це змінна частина слова.

Поспостерігай за тим, як змінюється слово «ручка»:

ручкА ручки ручкУ ручкОЮ ручкАМИ Позначимо, яка частина **змінюється в** кожному слові.

Ця частина і називається закінченням.

Позначимо закінчення в словах.

ручка ручки ручку ручк<mark>ою</mark> ручками

Щоб знайти закінчення, треба змінити слово

€ два способи змінити слово.

1. За зразком «один — багато»: ручка (одна) — ручки (багато);

пол**е (одне)** — пол**я (багато)**;

вікн**о(одне)**— вікн**а (багато)**.

Ми отримуємо різні форми одного й того ж слова.

2. За допомогою питань:

(Що?) лопата, (чого?) лопати, (на чому?) на лопаті, (чим?) лопатою.

(Який?) синій, (яка?) синя, (яке?) синє, (які?) сині.

(Що роблю?) пиш**у**, (що робимо?) пишемо, (що робиш?) пишеш

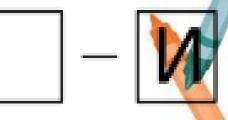
Закінчення може виражатися однією буквою (веселі, шафи) або декількома буквами (ручкою, чорний).

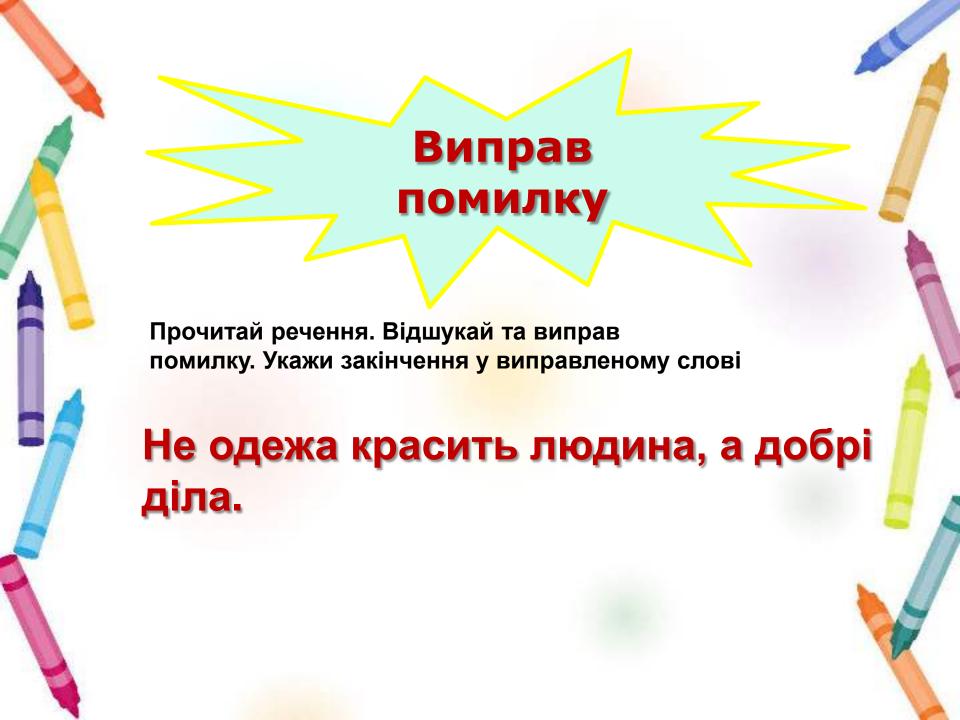
У деяких словах закінчення не виражається жодною буквою.

Гриб — гриби. **Це різні форми одного слова**: гриб *(один)* — гриби *(багато).*

Порівняємо слова: **гриб** — **гриб**и.

У першому слові після букви *«б»* більше немає букв, а в другому слові з'являється буква *«и»*. Отже, відбулася зміна:

Вибери слова з нульовим закінченням

стіл меч

вода дівча

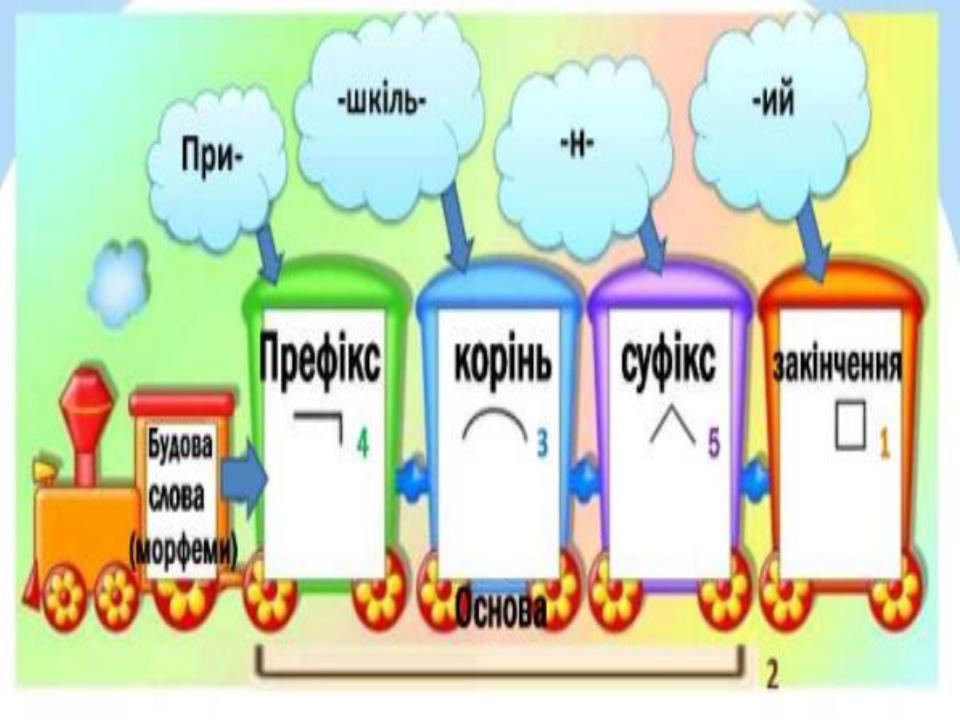
надія маляр

ніч лікар

Слова з нульовим закінченням:

Основа - це частина слова без закінчення

Книжка

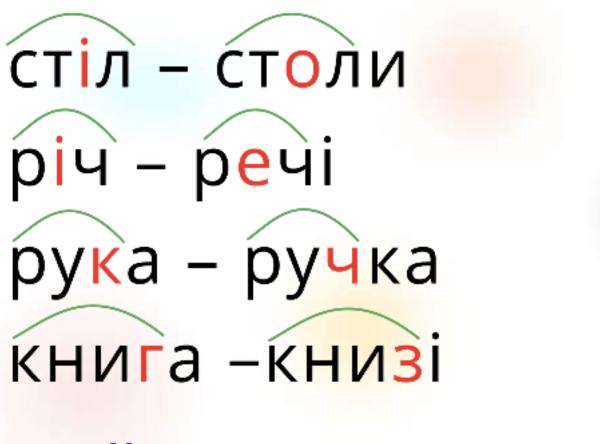

Корінь виражає основне значення слова та вказує на загальне значення всіх споріднених слів.

Корінь може співпадати з основою, а може поєднуватися з іншими частинами основи (суфіксом, префіксом).

У деяких випадках корінь у споріднених словах може відрізнятися однією буквою.

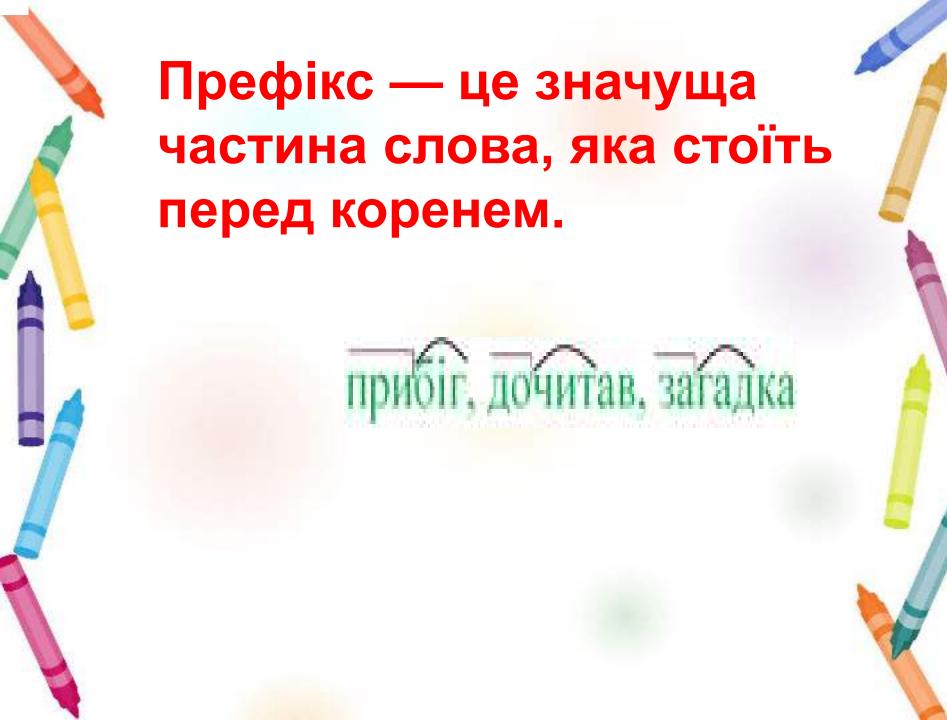

Це називається чергуванням звуків у коренях спільнокореневих слів.

- 1.Весна, весняний, весело, веснянка.
- 2.Сирий, сирість, сирний, сируватий.
- 3.Дорога, доріжка, дорожній, дорого.

Префікс має словотворчу функцію. Він служить для утворення спільнокореневих слів. При цьому змінюється лексичне значення або відтінок значення слова.

Гра "Утвори слово

* Від слів " співати", " шуміти", "говорити", "плакати" утворити слова, які означають початок дії. Наприклад:сміятися-засміятися

* За допомогою якої частини утворились ці слова?

* Запишіть їх, префікси позначте.
Зробіть висновок, чому префікс має
таку назву.
Для чого він служить.

Морська

* Що таке суфікс ? Між якими частинами слова він може стояти?

•Утворити від слів "гітара", "шахи", "баян" слова, що означають назву людей за їх заняттям.

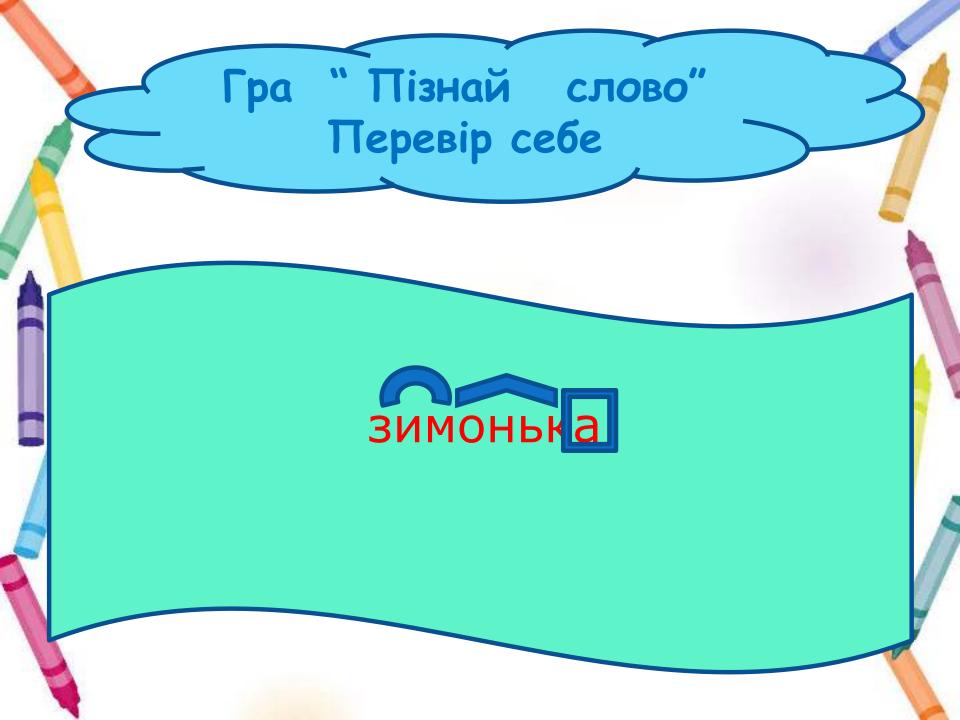
* Назвіть за допомогою якого суфікса вони утворились?

Гра "Пізнай слово"

Корінь такий самий, як у слові "зимувати", суфікс і закінчення - як у слові "зіронька";

Запиши слово, познач усі частини слова.

"Заповни таблицю"

Слово	Префікс	Корінь	Суфікс	Закінчення
перелісок	пере	ліс	ок	

Подвір'ї, розквітлий, беззоряний, горошина, навесні, ранковий.

- □Це змінна частина слова.
- □Це частина слова без закінчення.
- □Це спільна частина споріднених слів.
- □Це значуща частина слова, яка стоїть перед коренем.
- **□**Це частина основи, що стоїть після кореня.

